

D • N

8/10 1948

Fredens organisation

Enligt gårdagens telegram från Dagens Nyheters Paris-korrespondent skulle planerna på en amerikansk garantiplan för det hotade Västeuropa på ett avgörande sätt ha aktualiserats. Den amerikanske utrikesministern, som i dag reser till Washington för att överlägga med regeringen, lär vid samtal med sina danska och norska kolleger ha upptagit tanken på en garanti för dessa länder vid angrepp; möjligen har ett liknande förslag riktats till den svenska utrikesledningen. Att få säker bekräftelse på dessa uppgifter är av uppenbara skäl omöjligt; dementier kan av lika

uppenbara skäl inte tilläggas vitsord. Allt tyder emellertid på att uppgifterna åtminstone såtillvida är riktiga som att ett amerikanskt initiativ till Västeuropas trygghet och därmed till organisationen av en varaktig fred är att vänta tidigare än man förut tänkt.

Grundvalen för en amerikansk regeringsaktion är den s. k. Vandenbergresolutionen, i juni i år så gott som enhälligt antagen av den amerikanska kongressen. Den går ut på att USA bör lova hjälp åt stater som genom regionala försvarsavtal förpliktar sig att bjuda motstånd mot en angripare. Enskilda stater kan enligt resolutionen ej erbjudas denna garanti; att den tänkes gälla blott statsgrupper är naturligt med hänsyn därtill att bildandet av dylika förbund framstår som ett bevis på viljan till självförsvar och en förutsättning för att detta försvar får en betydande effektivitet. USA är villigt att ställa sig som garant endast om det samtidigt får garantier för att de stater som hotas vill och genom sammanlutningar klarlagt sin vilja att försvara sig.

Ett initiativ på Vandenberg-resolutionens grund borde rimligen undanröja all tvekan hos de svenska statsmakterna om lämpligheten av en samverkan. Under debatten i våras kring detta problem anfördes ständigt att en samverkan skulle innebära att Sverige, respektive de nordiska staterna, lovade att inskrida vid en rysk aktion mot

exempelvis det demokratiska Mellaneuropa eller USA. Här emot anfördes att en garanti från USA:s sida, utan motsvarande förpliktelser för de nordiska småstaterna, sannolikt stode att erhålla. Om nu denna sistnämnda hypotes visar sig vara riktig, bortfaller det huvudsakliga skälet — ja, man vågar säga det enda skälet av någon betydelse — mot en positiv svensk utrikespolitik i detta hänseende.

Än viktigare är likväl ett annat förhållande. Sverige har sedan i maj detta år klart tagit ställning för en försvarssamverkan, närmast i form av ett försvarsförbund, mellan de tre skandinaviska länderna, och förhandlingar härom har sent omsider kommit i gång. Att det är fruktan för Ryssland som föranlett detta närmande vet alla, även om det officiellt inte erkännes. Skall nu denna tanke på ett nordiskt samarbete för gemensamt försvar avskrivras därför att världens starkaste makt lovar att hjälpa de nordiska staterna i händelse de blir angripna? Det vore dock alltför absurt, alltför inkonsekvent. Ty var och en vet att ett isolerat Norden inte kan försvaras, att Sverige icke kan bjuda Norge eller Danmark trygghet. Ett nordiskt förbund med garantier väster ifrån — det är däremot den enda vägen till trygghet och därmed till fred.

Att Danmark och Norge önskar följa denna väg är väl känt. Om Sverige säger nej blir ett av de två följande alternativen aktuellt. Antingen antar Danmark och Norge i någon form den amerikanska garantin; Sverige blir då isolerat både från Norden och Västern, en situation som ur synpunkten av vårt militärpolitiska läge och våra egna resurser

kan bli katastrofal. Kan Sverige verkligen, av missriktad omtanke om Finland i förening med oro för våra halv- och helkommunister, tänkas driva fram en sådan lösning? Det andra alternativet är att Danmark och Norge, uteslutande av hänsyn till den svenska statsledningen, säger nej till garantiplanerna. De går, i missmod och under kritik, med i ett nordiskt förbund som vägrar ta emot hjälp från annat håll och som notoriskt är ur stånd att ge trygghet utan sådan hjälp. Även om Sverige förvandlas till ett fältläger kan vi inte erbjuda våra grannar ersättning för vad de genom en sådan vägran från vår sida förlorar. Kan Sverige påtaga sig detta ansvar, kan det framtinga ett isolerat nordiskt förbund, då detta förbund medför ett direkt försvagande av de tre staternas position?

I detta läge måste man räkna med att alla riktningar i vårt land går till en omprövning av sin uppfattning. Socialdemokratin borde icke behöva känna sig generad att välja samma linje som Danmarks och Norges, Englands och Frankrikes, Hollands och Belgiens socialdemokrater. Prestigesynpunkter bör inte spela in, ty för alla måste stå klart att i grund förändrade förutsättningar måste medföra en förändrad politik. Ingen — utom vår femte kolonn — tänker sig att ett nej till samverkan i väster skall leda till ett närmande öster ut. Ett nej till samverkan betyder helt enkelt den djupaste isolering, otrygghet och ökad krigsfara.